

Az előterjesztést a Kormány nem tárgyalta meg, ezért az nem tekinthető a Kormány álláspontjának

Jelen előterjesztés csak tervezet, amelynek közigazgatási egyeztetése folyamatban van. A minisztériumok közötti egyeztetés során az előterjesztés koncepcionális kérdései is jelentősen módosulhatnak, ezért az előterjesztés jelen formájában nem tekinthető a Kormány álláspontjának.

A dokumentum célja a társadalmi egyeztetés elindítása és a jogalkotási folyamat átláthatóvá tétele, amelynek alapján, illetve eredményeként a mellékelt tervezet valamennyi tartalmi és formai eleme módosulhat!

A tervezet előterjesztője

HATÁSVIZSGÁLATI LAP

Előterjesztés, tervezet címe: a költségmentesség és a költségfeljegyzési jog bírósági eljárásban történő alkalmazásáról szóló törvényről

I. Költségvetési hatások: Önmagában a Tervezet szabályozásának sem a költségvetés Bíróságok fejezete, sem a jogi segítségnyújtással összefüggő fejezeti kezelésű előirányzat vonatkozásában nincs számottevő hatása. Az eljárások számát, a felek számát, a benyújtott költségkedvezmény engedélyezése iránti kérelmek számát és a kérelmező személyek jövedelmi és vagyoni viszonyait adottnak véve, a Tervezet által megteremtett költségkedvezményi rendszerben az éves költségvetési kiadások összege a hatályos jogszabályi rendelkezések alapján felmerülő költségvetési kiadások összegéhez képest nem változik meg jelentősen. A Tervezet ugyanazon eljárásokban biztosítja ugyanis tárgyi alapon a költségmentességet és a költségfeljegyzési jogot, mint a hatályos szabályozás. Ezen felül a személyes költségmentesség engedélyezésének a feltételein sem változtat. A rászorultsági szintet a jövedelem tekintetében továbbra is a nyugdíjminimumhoz köti és döntően olyan egyéb szociális ellátásokban való részesülés esetén biztosítja a költségmentességet, ahol a jövedelmi feltétel szintén a nyugdíjminimumra tekintettel kerül rögzítésre. Az engedélyezés alapja - annak kizárólag a bíróság mérlegelésétől függő esetében - változatlanul a fél létfenntartásának a veszélyeztetettsége. A Pp. által megteremtett költségkedvezményi rendszerben új kedvezményként jelenik meg ugyan a Tervezet által is szabályozott teljes vagy részleges költségfeljegyzési jog, de ez a kedvezmény alapvetően nem jelent többlet állami költségviselést. Egyfelől ugyanis az eljárás végén valamelyik fél köteles a mentesség miatt meg nem fizetett illetéket és az állam által előlegezett költséget megfizetni. Másfelől az új rendszer szerint egyúttal megszűnik az állami költségviselést eredményező részleges költségmentesség, amely a hatályos szabályok szerint ráadásul a részleges költségmentességgel nem érintett költségekre ugyanúgy biztosítja a költségfeljegyzés jogát. Megszűnik ezen túl a személyes illetékfeljegyzési jog is. A nem természetes személyek a hatályos szabályozás szerint kizárólag illetékfeljegyzési jogban részesülhetnek. Önmagában ez sem jelent a költségvetési hatások szempontjából változást, mivel ez a személyi kör ugyanolyan tartalmú kedvezményben, azaz csak az illetékre kiterjedő költségfeljegyzési jogban részesülhet. A Tervezet továbbra is szabályozza a költségkedvezmény megvonásának az intézményét is, amely biztosítja, hogy az arra rá nem szoruló személyek ne élvezhessék indokolatlanul a kedvezmények előnyeit.

II. Adminisztratív terhek: A Tervezetben szabályozott rendelkezések konkrét adminisztratív teher-változást nem idéznek elő.

III. Egyéb hatások: A Tervezetnek egészségi, környezeti, társadalmi hatásai nincsenek.

Az előterjesztést a Kormány nem tárgyalta meg, ezért az nem tekinthető a Kormány álláspontjának

2017. évi ... törvény a költségmentesség és a költségfeljegyzési jog bírósági eljárásban történő alkalmazásáról

1. A törvény hatálya

1. §

(1) E törvény hatálya a polgári peres és bírósági nemperes, valamint a közigazgatási peres és egyéb közigazgatási bírósági eljárásban érvényesülő költségmentességre és költségfeljegyzési jogra (a továbbiakban együtt: költségkedvezmény) terjed ki.

(2) E törvény hatálya nem terjed ki a munkavállalói költségkedvezményre.

2. A tárgyi költségkedvezmény

2. §

A felet költségmentesség illeti meg a gondnoksági perben és a külön törvényben megállapított egyéb bírósági eljárásokban.

3. §

(1) A felet - ha törvény, az Európai Unió kötelező jogi aktusa vagy nemzetközi szerződés alapján nem illeti meg tárgyi költségmentesség - költségfeljegyzési jog illeti meg

a) a származási perben,

b) a szülői felügyelettel kapcsolatos perben,

c) a törvényen alapuló tartással kapcsolatos perben, ideértve a tartásdíjnak a kötelezett járandóságait folyósító szervtől vagy más személytől való behajtása, a tartásdíj megszüntetése vagy összegének megváltoztatása, a tartásdíjra irányuló végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránti pert, továbbá a határon átnyúló tartási ügyben a tartásra kötelezett adatainak beszerzése iránti eljárást is,

d) a munkaügyi vagy közszolgálati jogviszonnyal kapcsolatos perben, kivéve azt a pert, amelyben a felet tárgyi illetékfeljegyzési jog illeti meg,

e) a bányakár megtérítése iránti perben, és

f) a személy életének, testi épségének vagy egészségének bűncselekménnyel történő megsértése miatti kár megtérítése, illetve sérelemdíj megfizetése iránt indított perben.

(2) A tárgyi költségfeljegyzési jog nem mentesít a származás megállapításához szükséges orvosszakértői vizsgálat költségének előlegezése alól.

4. §

(1) Ha a bíróság az eljárás folyamán állapítja meg, hogy a tárgyi költségkedvezmény nem áll fenn, a felet lelet készítésének terhével kötelezi, hogy nyolc napon belül a meg nem fizetett illetéket utólag fizesse meg, illetve helyette az állam által előlegezett költséget térítse meg. A végzés tárgyi költségkedvezmény fenn nem állását megállapító rendelkezése ellen külön fellebbezésnek van helye.

Az előterjesztést a Kormány nem tárgyalta meg, ezért az nem tekinthető a Kormány álláspontjának

(2) Ha az (1) bekezdés szerinti esetben a felet pártfogó ügyvéd képviseli, a bíróság a tárgyi költségkedvezmény fenn nem állásáról szóló határozat jogerőre emelkedését követő 8 napon belül a határozat megküldésével értesíti a pártfogó ügyvédi képviselőt engedélyező jogi segítségnyújtó szolgálatot.

3. A személyes költségkedvezmény engedélyezésének feltételei

5. §

(1) A fél részére költségmentességet kell engedélyezni, ha a fél

a) rendelkezésre álló havi nettó jövedelme (munkabére, nyugdíja, egyéb rendszeres pénzbeli juttatása) nem haladja meg a munkaviszony alapján megállapított öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegét és vagyona nincs,

b) aktív korúak ellátására jogosult vagy aktív korúak ellátására jogosult – a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló törvény szerinti – közeli hozzátartozójával él közös háztartásban,

c) közgyógyellátásban részesül vagy egészségügyi szolgáltatásra való jogosultságát állapították meg,

d) átmeneti szállást igénybe vevő hajléktalan személy,

e) menekült, menedékes, menekültkénti vagy menedékeskénti, illetve hontalankénti elismerését kérő, továbbá az ideiglenes vagy kiegészítő védelemben részesítést kérő személy, és a jövedelmi és vagyoni helyzetéről tett nyilatkozata alapján a számára külön jogszabályban biztosított ellátásra és támogatásra jogosult, vagy

f) a családjában olyan gyermeket gondoz, akinek a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát megállapították.

(2) A fél részére költségmentességet kell engedélyezni, ha az (1) bekezdésben foglalt feltételek nem állnak fenn, de a bíróság a fél egyéb körülményeinek figyelembevételével megállapítja, hogy a fél létfenntartása veszélyeztetett.

6. §

(1) A fél részére teljes költségfeljegyzési jogot kell engedélyezni, ha a fél rendelkezésre álló havi nettó jövedelme nem haladja meg a tárgyévet megelőző második év - a Központi Statisztikai Hivatal által közzétett - nemzetgazdasági bruttó havi átlagkeresetének 30%-át, és vagyona nincs.

(2) A fél részére teljes vagy részleges költségfeljegyzési jogot kell engedélyezni, ha az (1) bekezdésben meghatározott feltételek nem állnak fenn, de a bíróság a fél egyéb körülményeinek figyelembevételével megállapítja, hogy

a) az illeték és a per során felmerülő valamennyi költség várható összegének,

b) az *a)* pont szerinti összeg meghatározott hányadának, vagy

c) az illetéknek, illetve tételesen meghatározott költségeknek

az előzetes megfizetése, illetve előlegezése a félnek jövedelmi és vagyoni viszonyaival arányban nem álló megterhelést jelentene.

Az előterjesztést a Kormány nem tárgyalta meg, ezért az nem tekinthető a Kormány álláspontjának

7. §

Nem természetes személy fél részére a 6. § (2) bekezdésének megfelelő alkalmazásával kizárólag az illetékre kiterjedő részleges költségfeljegyzési jog engedélyezhető.

8. §

(1) A rendelkezésre álló jövedelem számításánál a havi jövedelembe be kell számítani a féllel egy háztartásban élő személy jövedelmét is - kivéve, ha ellenérdekű személy a féllel fennálló jogvitában -, és ezt az összeget kell elosztani a féllel egy háztartásban élő személyek számával.

(2) A rendelkezésre álló jövedelem megállapításánál a közös háztartásban élők összjövedelméből le kell vonni

- a) a jogszabály alapján általuk fizetendő tartásdíj vagy járadék összegét, és
- b) a lakás vásárlásához, felújításához, építéséhez pénzüintezet (munkáltató) által folyósított hitel havi törlesztőrészletének az általuk fizetett összegét, ha a lakás a hitel felvételekor megfelelt a méltányolható lakásigény külön jogszabályban meghatározott feltételeinek.

9. §

A 5. és 6. § alkalmazásában nem lehet a vagyon körébe tartozónak tekinteni

- a) a szokásos életszükségleti és berendezési tárgyakat,
- b) a fél olyan ingatlanát, amely saját és az általa eltartottak lakhatását szolgálja,
- c) a mozgáskorlátozott személy gépjárművét és azt a gépjárművet, amely nélkül a fél foglalkozásának gyakorlása lehetetlenné válik, valamint
- d) azokat a vagyontárgyakat, amelyek az 5. és 6. §-ban meghatározott mértékű jövedelem megszerzéséhez szükségesek.

10. §

(1) Azt követően, hogy a bíróság

- a) költségkedvezményt engedélyezett, vagy
- b) a költségkedvezmény engedélyezése iránti kérelmet elutasította

a fél részére csak akkor lehet költségkedvezményt engedélyezni, ha az engedélyezés feltételei utóbb következtek be.

(2) Ha a bíróság a költségkedvezményt megvonta, a fél részére csak akkor lehet ugyanazt vagy nagyobb mértékű mentességet biztosító költségkedvezményt engedélyezni, ha az engedélyezés feltételei utóbb következtek be.

11. §

A fél részére az 5-10. §-ban meghatározott feltételektől függetlenül nem lehet költségkedvezményt engedélyezni, ha

Az előterjesztést a Kormány nem tárgyalta meg, ezért az nem tekinthető a Kormány álláspontjának

- a) pereskedése rosszhiszeműnek vagy már előre teljesen eredménytelennek látszik,
- b) mint engedményes vagy a jogátruházás új jogosultja lép fel, és valószínűnek mutatkozik, hogy az engedményezés vagy a jogátruházás a költségkedvezményel történő eljárás lehetővé tételét célozta,
- c) a meg nem fizetett illeték vagy az állam által előlegezett költség megfizetésére irányuló kötelezettségének korábban önhibájából nem tett eleget,
- d) eljárást megindító kérelmét (beadványát) a bíróság visszautasítja,
- e) az engedélyezett költségkedvezményt a bíróság azért vonta meg, mert a költségkedvezmény engedélyezésének a feltételei már a kérelem előterjesztésekor sem álltak fenn,
- f) a költségkedvezmény szerinti valamennyi mentesség a fél számára biztosított, vagy
- g) azt törvény egyéb okból kizárja.

4. A személyes költségkedvezmény engedélyezése iránti kérelem és elbírálása

12. §

(1) A bíróság köteles a jogi képviselő nélkül eljáró felet tájékoztatni a költségkedvezmény engedélyezésének a feltételeiről, a kérelem benyújtásának idejéről és módjáról, valamint a 13. § (5) bekezdésben foglaltakról.

(2) A fél költségkedvezmény engedélyezését az eljárás – ideértve a fellebbezési vagy a felülvizsgálati eljárást is – megindításával egyidejűleg vagy legkésőbb a tárgyalás berekesztéséig, ennek hiányában az eljárást befejező határozat meghozataláig kérheti.

(3) A fél egymással eshetőleges viszonyban álló, több különböző költségkedvezmény engedélyezése iránti kérelmet is előterjeszthet.

(4) A kérelemben

- a) fel kell tüntetni az igényelt költségkedvezményt (költségmentesség, teljes vagy részleges költségfeljegyzési jog), részleges költségfeljegyzési jog engedélyezése iránti kérelem esetén a kedvezmény mértékét, és
- b) szükséghez képest elő kell adni a költségkedvezmény alapjául szolgáló minden körülményt.

(5) A fél jövedelmi és vagyoni viszonyait jogszabályban meghatározott módon köteles igazolni és az igazolásokat a kérelmével egyidejűleg kell előterjesztenie. A fél jogszabállyal rendszeresített közhiteles nyilvántartás adatainak igazolására is köteles.

(6) Az Európai Unió tagállamának állampolgára és az Európai Unióon kívüli államnak az Európai Unió tagállamában jogszerűen tartózkodó állampolgára költségkedvezmény engedélyezése iránti kérelmét a határon átnyúló vonatkozású jogviták esetén az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés megkönnyítése érdekében az ilyen ügyekben alkalmazandó költségmentességre vonatkozó közös minimumszabályok megállapításáról szóló 2003/8/EK tanácsi irányelv alapján a költségmentesség iránti kérelem benyújtásához használandó formanyomtatvány kidolgozásáról szóló, 2004. november 9-i 2004/844/EK bizottsági határozat szerinti nyomtatványon is előterjesztheti.

Az előterjesztést a Kormány nem tárgyalta meg, ezért az nem tekinthető a Kormány álláspontjának

13. §

(1) Ha a fél a költségkedvezmény engedélyezése iránti kérelmét a fellebbezéssel egyidejűleg terjeszti elő, a költségkedvezmény engedélyezése tárgyában az elsőfokú határozatot hozó bíróság, egyéb esetekben az a bíróság dönt, amelynek az eljárásában a fél a kérelmét előterjesztette.

(2) Ha a fél ismételt kérelmet terjeszt elő, és azt a bíróság ismételten visszautasítja, a bíróság a visszautasításról rendelkező végzésben a felet pénzbírsággal sújthatja.

(3) A bíróság a kérelem elbírálásakor szükséghez képest az ellenfelet is meghallgatja, illetve a feleket okiratok benyújtására hívja fel, továbbá figyelembe vehet bizonyítás nélkül megállapítható tényeket is.

(4) Ha a költségkedvezmény engedélyezésének feltételei fennállnak, a bíróság a fél részére a költségkedvezményt engedélyezi, ellenkező esetben az engedélyezés iránti kérelmet elutasítja.

(5) A bíróság nem engedélyezhet olyan költségkedvezményt, amelyre a fél kérelme nem terjed ki. E korlátozás nem vonatkozik a részleges költségfeljegyzési jog mértékére, de a bíróság nem engedélyezhet nagyobb mértékű részleges költségfeljegyzési jogot annál, mint amelyre a kérelem kiterjed.

(6) Ha a kérelem kiterjed a pártfogó ügyvédi képviselő biztosítására is, a bíróság a kérelmet és a költségkedvezmény engedélyezése iránti kérelmet elbíráló jogerős határozatát megküldi a jogi segítségnyújtó szolgálatnak.

5. A személyes költségkedvezmény felülvizsgálata és megvonása

14. §

(1) A fél a költségkedvezmény engedélyezése alapjául szolgáló körülményeiben bekövetkezett változást köteles haladéktalanul bejelenteni az eljáró bíróságnak.

(2) A bíróság a költségkedvezmény engedélyezési feltételeinek a fennállását felülvizsgálja

- a)* az eljárás jogerős befejezéséig - az engedélyezés időpontjához képest - kétévente,
- b)* a végrehajtható okirat kiállítása előtt, ha az eljárás jogerős befejezésétől számítva egy év eltelt, továbbá
- c)* az eljárás – ideértve a fellebbezési vagy a felülvizsgálati eljárást is – során bármikor, ha adat merül fel arra nézve, hogy a feltételek az engedélyezéskor sem álltak fenn, vagy utóbb megszűntek.

(3) A felülvizsgálat során a bíróság elrendelheti a jogszabályban meghatározott igazolások ismételt benyújtását, és a 13. § (3) bekezdése szerint járhat el.

15. §

(1) A bíróság megvonja a költségkedvezményt, ha

Az előterjesztést a Kormány nem tárgyalta meg, ezért az nem tekinthető a Kormány álláspontjának

a) a fél a felülvizsgálat körében tett bírói felhívására nem nyilatkozik, vagy nem csatolja a felhívásban megjelölt igazolásokat, illetve okiratokat, vagy

b) a felülvizsgálat alapján megállapítja, hogy a költségkedvezmény engedélyezésének a feltételei

ba) az engedélyezéskor sem álltak fenn, vagy

bb) utóbb megszűntek.

(2) Az (1) bekezdés *ba)* alpontjában meghatározott esetben a határozat hatálya visszahat az engedélyezés időpontjára. A bíróság végzésében felhívja a felet, hogy 8 napon belül

a) leletezés terhe mellett fizesse meg a meg nem fizetett illetéket,

b) végrehajtás terhe mellett fizesse meg az állam által előlegezett költségeket, és

c) helyezze letétbe a perköltség-biztosítékot, ha ennek a polgári perrendtartásról szóló törvényben foglalt feltételei fennállnak.

(3) Ha a bíróság a költségkedvezményt az (1) bekezdés *bb)* alpontja alapján vonja meg, egyidejűleg más költségkedvezményt engedélyezhet, ha annak engedélyezését a fél korábban kérte és a bíróság a felülvizsgálat alapján megállapítja, hogy e költségkedvezmény engedélyezésének a feltételei fennállnak.

(4) Az (1) bekezdés *bb)* alpontja szerinti esetben a fél a megvonás időpontjától kezdve köteles a felmerülő illetéket megfizetni és a költségeket előlegezni, kivéve, ha ezek alól a (3) bekezdés alapján engedélyezett költségkedvezmény alapján mentesül.

(5) Ha a felet pártfogó ügyvéd képviseli és a bíróság a költségkedvezményt megvonja, erről a határozat jogerőre emelkedését követő 8 napon belül a határozat megküldésével értesíti a pártfogó ügyvédi képviselőt engedélyező jogi segítségnyújtó szolgálatot.

6. Záró rendelkezések

16. §

Felhatalmazást kap az igazságügyért felelős miniszter, hogy rendeletben állapítsa meg a költségkedvezmény engedélyezési feltételeinek igazolására vonatkozó részletes szabályokat.

17. §

Ez a törvény 2018. január 1. napján lép hatályba.

18. §

E törvény rendelkezéseit a 2018. január 1-jén és az azt követően indult ügyekben kell alkalmazni.

19. §

E törvény a határon átnyúló vonatkozású jogviták esetén az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés megkönnyítése érdekében az ilyen ügyekben alkalmazandó költségmentességre

Az előterjesztést a Kormány nem tárgyalta meg, ezért az nem tekinthető a Kormány álláspontjának

vonatkozó közös minimumszabályok megállapításáról szóló, 2003. január 27-i 2003/8/EK tanácsi irányelvnek való megfelelést szolgálja.

20. §

Hatályát veszti a költségmentesség alkalmazásáról a bírósági eljárásban című 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet.